

Praćenje i vrjednovanje programa osposobljavanja i usavršavanja

Regionalna mreža lokalnih obrazovnih ustanova

IPA Komponenta IV – Razvoj ljudskih potencijala
Program Europejske unije za Hrvatsku
Europeaid/127475/D/SER/HR

Projekt provodi:
EEO GROUP

u partnerstvu s:
PM GROUP **SQA** **DEVELOR Performance of People** **RAZBOR** Institut za razvoj regionalne razvijene

Ova publikacija proizvedena je uz podršku Europske unije.
Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost EEO Group S.A.
i ni na koji način ne odražava stajališta Europske unije.

Praćenje i vrjednovanje programa osposobljavanja i usavršavanja

Vrijednovanje programa osposobljavanja i usavršavanja obuhvaća sve one aktivnosti koje se odnose na određivanje kvalitete i srušljivosti programa. Vrjednovanje omogućava empirijsko i sustavno prikupljanje podataka te analizu (kvalitativnu i kvantitativnu) i vrjednovanje istih.

Vanjsko vrjednovanje postupak je u kojem vanjska institucija prikuplja podatke i dokaze o aktivnostima i radu ustanove u cilju izrade stručnog mišljenja o kvaliteti rada ustanove, što uključuje i procjenu kvalitete programa osposobljavanja i usavršavanja.

Unutarnje vrjednovanje (samovrijednovanje) postupak je koji se sastoji od sustavnog prikupljanja administrativnih podataka, ispitivanja mišljenja polaznika programa osposobljavanja i usavršavanja (putem upitnika, intervjuja, fokus grupe i sličnog), vođenje strukturiranih intervjuja s nastavnicima i drugim predavačima te prikupljanje povratnih informacija od polaznika, nastavnika i ostalih sudionika u provedbi programa osposobljavanja i usavršavanja.

Praćenje je specifični proces stalne revizije aktivnosti osiguravanja kvalitete, a u širem smislu kao generički pojam pokriva sve oblike procesa unutarnjeg i vanjskog osiguravanja kvalitete, uključujući i provjeru (audit), samovrijednovanje, akreditaciju i vanjsko vrijednovanje. Praćenje karakterizira sustavno i kontinuirano prikupljanje podataka te analiza i upotreba istih s ciljem revizije postojećih programa osposobljavanja i usavršavanja.

Kriteriji praćenja i vrjednovanja programa osposobljavanja i usavršavanja

Ustanova za obrazovanje odraslih trebala bi za svaki od svojih programa osposobljavanja i usavršavanja provoditi **praćenje i vrjednovanje** prema sljedećim osam kriterijima¹:

1. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su u suradnji s lokalnim nadležnim tijelima i gospodarskim sektorom kako bi udovoljili potrebama tržista rada, a poboljšanja su oblikovana prema povratnoj informaciji svih dionika.
2. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su u skladu s propisanom metodologijom.
3. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su tako da osiguravaju jednak pristup i jednake mogućnosti svima.
4. Kompetencije, ishodi učenja i kriteriji njihova vrjednovanja redovito se revidiraju i unaprjeđuju kako bi bili u skladu s važećim zahtjevima tržista rada i stuke.
5. Programi obrazovanja odraslih revidiraju se barem jedanput na godinu, a polaznici pridonose toj reviziji svojim povratnim informacijama.
6. Programi se razvijaju i revidiraju na temelju povratne informacije koja dolazi od svih dionika, a povratne se informacije neprestano prikupljaju od polaznika, tvrtki i zajednice za ovu svrhu.
7. Revidiranje programa vodi ka poboljšanju u poučavanju, nastavi, učenju i uspjehu polaznika.
8. Informacije o provjeri znanja i uspjehu, uključujući analizu rada različitih skupina polaznika, služe kao vodič za održivost programa obrazovanja.

¹ Ovi kriteriji dio su cijelovita postupka samovrijednovanja strukovnih škola (Priručnik za samovrijednovanje za ustanove za strukovno obrazovanje, <http://www.asoo.hr/UserDocs/Images/projekt/kvaliteta/Priručnik>) i prilagođeni su ustanovama za obrazovanje odraslih, posebno programima osposobljavanja i usavršavanja.

Kriterij 1. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su u suradnji s lokalnim nadležnim tijelima i gospodarskim sektorom kako bi udovoljili potrebama tržista rada, a poboljšanja su oblikovana prema povratnoj informaciji svih dionika.

Dionici: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska obrtnička komora i Hrvatska gospodarska komora, poslodavci na lokalnoj razini, lokalna i regionalna uprava i samouprava, sindikati

1. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su u suradnji s lokalnim nadležnim tijelima i gospodarskim sektorom kako bi udovoljili potrebama tržista rada, a poboljšanja su oblikovana prema povratnoj informaciji svih dionika.
2. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su u skladu s propisanom metodologijom.
3. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su tako da osiguravaju jednak pristup i jednake mogućnosti svima.
4. Kompetencije, ishodi učenja i kriteriji njihova vrjednovanja redovito se revidiraju i unaprjeđuju kako bi bili u skladu s važećim zahtjevima tržista rada i stuke.
5. Programi obrazovanja odraslih revidiraju se barem jedanput na godinu, a polaznici pridonose toj reviziji svojim povratnim informacijama.
6. Programi se razvijaju i revidiraju na temelju povratne informacije koja dolazi od svih dionika, a povratne se informacije neprestano prikupljaju od polaznika, tvrtki i zajednice za ovu svrhu.
7. Revidiranje programa vodi ka poboljšanju u poučavanju, nastavi, učenju i uspjehu polaznika.
8. Informacije o provjeri znanja i uspjehu, uključujući analizu rada različitih skupina polaznika, služe kao vodič za održivost programa obrazovanja.

Kriterij 2. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su u skladu s propisanom metodologijom

Način praćenja: analiza postojećih programa osposobljavanja i usavršavanja na osnovi utvrđene metodologije izrade i donošenja

programa. Dionicici: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska obrtnička komora i Hrvatska gospodarska komora, poslodavci na lokalnoj razini, lokalna i regionalna uprava i samouprava, sindikati

1. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su u suradnji s lokalnim nadležnim tijelima i gospodarskim sektorom kako bi udovoljili potrebama tržista rada, a poboljšanja su oblikovana prema povratnoj informaciji svih dionika.
2. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su u skladu s propisanom metodologijom.
3. Programi obrazovanja odraslih osmišljeni su tako da osiguravaju jednak pristup i jednake mogućnosti svima.
4. Kompetencije, ishodi učenja i kriteriji njihova vrjednovanja redovito se revidiraju i unaprjeđuju kako bi bili u skladu s važećim zahtjevima tržista rada i stuke.
5. Programi obrazovanja odraslih revidiraju se barem jedanput na godinu, a polaznici pridonose toj reviziji svojim povratnim informacijama.
6. Programi se razvijaju i revidiraju na temelju povratne informacije koja dolazi od svih dionika, a povratne se informacije neprestano prikupljaju od polaznika, tvrtki i zajednice za ovu svrhu.
7. Revidiranje programa vodi ka poboljšanju u poučavanju, nastavi, učenju i uspjehu polaznika.
8. Informacije o provjeri znanja i uspjehu, uključujući analizu rada različitih skupina polaznika, služe kao vodič za održivost programa obrazovanja.

Način praćenja: analiza iskazanih potreba za programima osposobljavanja i usavršavanja prema podacima od navedenih dionika, prikupljanje podataka o zapošljivosti polaznika koji su završili određene programe te prilagodba i revizija postojećih programa na osnovu prikupljenih podataka.

Učestalost: najmanje jedanput godišnje za sve programe za potrebe donošenja godišnjeg plana rada ustanove.

Instrumenti: upitnik dionicima, razgovor i intervju s dionicima, zahtjevi poslodavaca ili drugih dionika, fokus grupe, zapošljivost, izvješća, statistički podaci.

Ishodi: izvješća, unaprjeđivanje programa.

Način praćenja: uvid u nastavni proces koji ima voditelj obrazovanja, ravnatelj te stručni savjetnici, napredovanje polaznika.

Učestalost: kontinuirano.

Instrumenti: izvedbeni program, pripreme nastavnika, zapisnici s posjeta nastavi, nalazi stručnih savjetnika, zapisnik o završnoj provjeri, nastavni materijali, praktična nastava, nastavni materijali.

Ishodi: primjeren i prilagođen program svim polaznicima, fokus grupe.

Ishodi: revizija programa osposobljavanja i usavršavanja.

Kriterij 4. Ishodi učenja, kompetencije i kriteriji njihova vrjednovanja redovito se revidiraju i unaprjeđuju kako bi bili u skladu s važećim zahtjevima tržista rada i stuke.

Način praćenja: analiza uspjeha i rada polaznika.

Način praćenja: analiza zapošljivosti polaznika i primjenjivosti kompetencija na radnom mjestu.

Učestalost: kontinuirano, prilikom izrade i donošenja programa ili njegova usklađivanja.

Instrumenti: imenik polaznika, mapa polaznika, učestalost dolaženja, sudjelovanje na nastavi, struktura polaznika, praktična nastava.

Ishodi: izrađeni programi sadrže optimalne te razumljivo i mjerljivo napisane kompetencije i ishode učenja.

Ishodi: kompetencije i ishodi učenja usklađeni sa sadržajem programa, vremenom trajanja programa te potrebama poslodavaca.

Ishodi: revizija programa osposobljavanja i usavršavanja.

Zaključak

Praćenje i vrjednovanje programa osposobljavanja i usavršavanja traži drugačiji pristup u odnosu na programe za stjecanje srednje stručne spreme, a kako bi se osigurala objektivnost i valjanost dobivenih podataka. Riječ je o kratkim programima, koji traju, u pravilu, od 120 sati (programi osposobljavanja) do 500 sati (programi usavršavanja). Te programe izrađuju i donose same ustanove, a da bi postali dijelom formalnog obrazovanja moraju proći postupak odobrenja.

Način praćenja: analiza dobivenih podataka i usporedba s iskustvima drugih ustanova (primjeri dobre i loše prakse).

Učestalost: kontinuirano.

Instrumenti: izvedbeni program, pripreme nastavnika, zapisnici s posjeta nastavi, nalazi stručnih savjetnika, zapisnik o završnoj provjeri, nastavni materijali, praktična nastava, nastavni materijali.

Ishodi: primjeren i prilagođen program svim polaznicima, fokus grupe.

Ishodi: revizija programa osposobljavanja i usavršavanja.

Kriterij 6. Programi se razvijaju i revidiraju na temelju povratne informacije koja dolazi od svih dionika, a povratne se informacije neprestano prikupljaju od polaznika, tvrtki i zajednice za ovu svrhu.

Način praćenja: analiza uspjeha i rada polaznika.

Način praćenja: analiza povratnih informacija dionika i drugih dionika.

Učestalost: najmanje jedanput na godinu.

Instrumenti: imenik polaznika, mapa polaznika, učestalost dolaženja, sudjelovanje na nastavi, struktura polaznika, praktična nastava.

Ishodi: izrađeni programi sadrže optimalne te razumljivo i mjerljivo napisane kompetencije i ishode učenja.

Ishodi: kompetencije i ishodi učenja usklađeni sa sadržajem programa, vremenom trajanja programa te potrebama poslodavaca.

Ishodi: revizija programa osposobljavanja i usavršavanja.

Kriterij 8. Informacije o provjeri znanja i uspjehu, uključujući analizu rada različitih skupina polaznika, služe kao vodič za održivost programa osposobljavanja i usavršavanja.

Način praćenja: analiza uspjeha i rada polaznika.

Način praćenja: analiza povratnih informacija dionika i drugih dionika.

Učestalost: najmanje jedanput na godinu.

Instrumenti: imenik polaznika, mapa polaznika, učestalost dolaženja, sudjelovanje na nastavi, struktura polaznika, praktična nastava.

Ishodi: izrađeni programi sadrže optimalne te razumljivo i mjerljivo napisane kompetencije i ishode učenja.

Ishodi: kompetencije i ishodi učenja usklađeni sa sadržajem programa, vremenom trajanja programa te potrebama poslodavaca.

Ishodi: revizija programa osposobljavanja i usavršavanja.

Definicije pojmlja

Osiguranje kvalitete sveobuhvatan je pojam koji se odnosi na stalni proces vrjednovanja (ocjenjivanja, praćenja, jamstva, održavanja i poboljšanja) kvalitete sustava obrazovanja, ustanova i obrazovnih programa. Kao regulatorni mehanizam, osiguranje kvalitete bavi se odgovornošću i poboljšanjem pružajući informacije i prosudbe putem dogovorenog i konsistentnog postupka i utvrđenih kriterija. Aktivnosti osiguravanja kvalitete ovise o postojanju potrebnih institucijskih mehanizama koji se mogu održati u okružju razvijene kulture kvalitete. Upravljanje kvalitetom, unaprijeđenje i kontrola kvalitete te njezino ocjenjivanje sredstva su uz pomoć kojih se osigurava jamstvo kvalitete.

Samovrijednovanje ustanove proces je sustavnog i kontinuiranog praćenja, analiziranja i procjenjivanja uspješnosti rada ustanove. Koristi se kao važan instrument za jačanje kapaciteta ustanove te za napredak, razvoj i uspjeh svih dionika obrazovnog procesa. To je proces profesionalne refleksije kroz koji ustanove upoznaju same sebe i pronalaze najbolje načine za unaprijeđenje svoga rada. Praćenje i vrjednovanje ustanovama za obrazovanje odraslih veliki je broj programa s istim nazivom, a koji se međusobno razlikuju (ukupnom trajanju, broju sati teorijske nastave, broju sati praktične nastave), iako je riječ o osposobljavanju za istu vrstu poslova (primjerice, rukovatelj/ica viličarem). Zato je teško valjano ocijeniti kvalitetu ovih programa bez niza relevantnih podataka, koji bi mogli biti temelj za prosudbu. Ključni su elementi kompetencije i ishodi učenja, povratna informacija od poslodavaca i povratna informacija od polaznika. Praćenje i vrjednovanje ovakvih programa osigurat će njihovo veću kvalitetu i ujednačiti njihove ishode učenja, sadržaje s fondom sati. Krajnji je cilj izrade jedinstvenih programa osposobljavanja i usavršavanja za iste poslove te njihovo praćenje i vrjednovanje u ustanovama te u suradnji s Agencijom.